

Complexnummer: 509012

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Ned.-Isr. begraafplaats

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

509013, 509014, 509015, 509016

Woonplaats

Diemen

Gemeente

Diemen

Provincie

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Ouddiemerlaan 146, 1111 HN Diemen

Complexomschrijving

Complex van de NEDERLANDS-ISRAELITISCHE BEGRAAFPLAATS te Diemen, bestaande uit vier onderdelen: BEGRAAFPLAATSTERREIN, WONING, BERGPLAATS en METAHEERHUIS. Het complex werd in opdracht van de Nederlands-Israëlitische gemeente van Amsterdam aangelegd in 1913-1914 naar ontwerp van architect E.M. Rood. De begraafplaats werd ingewijd op 3 mei 1914. Volgens joods gebruik werden begraafplaatsen buiten de stad gesitueerd om contact met de graven te vermijden. Het complex is derhalve gelegen in de Diempolder ten oosten van de Ouddiemerlaan en ten noorden van de spoorlijn Amsterdam-Hilversum.

Amsterdam kende de grootste hoeveelheid joodse inwoners van Nederland en in het gebied rond de hoofdstad was dus een relatief grote behoefte aan begraafplaatsen. Zo legden de Portugese joden uit Amsterdam bijvoorbeeld de begraafplaats te Ouderkerk aan de Amstel (1614) aan en de Hoogduitse joden die te Zeeburg (1714), Muiderberg (1642) en tenslotte te Diemen.

De begraafplaats te Diemen werd aangelegd omdat men uitgerekend had dat Zeeburg in 1914 vol zou zijn. Zeeburg bestond vanaf 1714, was gegroeid tot 1871 en bleef uiteindelijk tot 1942 in gebruik. Zeeburg viel tot 1896 binnen de gemeente Diemen. In 1956 werd een deel van de begraafplaats Zeeburg verkocht aan de gemeente Amsterdam waar vervolgens de oprit van de Schellingwouderbrug over het Buiten-IJ werd aangelegd. In de jaren 1956-1957 werden circa 28.000 graven inclusief omliggende grond (beschouwd als eigendom van de doden) overgebracht vanaf Zeeburg naar Diemen.

Op de begraafplaats te Diemen werden vanaf 1914 tot 1940 ongeveer 500 mensen per jaar begraven. Het ging om

overwegend joden uit de lagere bevolkingsgroepen. Het terrein werd door een spoorwegdoorsnijding in 1925-1928 gesplitst. Het oostelijk terreingedeelte werd in 1928 in gebruik genomen. In 1931 werd hier een eigen metaheerhuis (of lijkenhuis) gebouwd. In 1942 werd de hoofdingang van het terrein verplaatst naar de noordzijde. Na 1945 bleef de begraafplaats in gebruik. Tot op heden vinden er enkele begravingen per jaar plaats.

Omschrijving

Het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen bevat 4 afzonderlijk te beschermen onderdelen: het begraafplaatsterrein, een woning, een bergplaats en een metaheerhuis.

De begraafplaats heeft een langgerekte plattegrond, die in het westen in een punt begint en enigzins gebogen verloopt volgens de oude verkaveling van de Ouddiemerpolder. De complexgrens valt samen met het begraafplaatsterrein. De westelijke punt ligt aan de de Ouddiemerlaan, de zuidgrens ligt langs de spoorlijn Amsterdam-Hilversum. Sinds de doorsnijding voor de ringspoorlijn van Amsterdam in 1925 bestaat de begraafplaats uit een westelijk en een oostelijk gedeelte. Beide terreindelen zijn begrensd door sloten en hebben een toegangshek op het westen.

Op het westelijk terreindeel bevinden zich de woning nabij de ingang en de bergplaats ten oosten daarvan. Beide zijn gepleisterde, blokvormige en uiterst sober gedetailleerde gebouwen. Centraal op het oostelijk terreindeel bevindt zich het kubistisch-expressionistisch vormgegeven bakstenen metaheerhuis.

De begraafplaats, die overwegend voor mindervermogende joden in gebruik was, vertoont een zeer regelmatige aanblik met relatief gelijkvormige grafstenen. Zeer bijzonder is dat er een twintigtal houten graftekens op de begraafplaats behouden zijn gebleven, als overblijfsel van de meest eenvoudige vorm van grafaanduiding. Hoogst uitzonderlijk is tevens de aanwezigheid van een urnenveld met stoffelijke resten van joden die tijdens de Tweede Wereldoorlog in kamp Westerbork zijn overleden en aldaar tegen het gebruik in werden gecremeerd.

Waardering

Het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen, bestaande uit het begraafplaatsterrein, een woning, een bergplaats en een metaheerhuis is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als gaaf bewaard en bijzonder voorbeeld van een twintigste-eeuwse joodse begraafplaats waarop zich ook oudere (overgebrachte) graven bevinden. Het complex is tevens van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt vanwege de aanleg, vanwege de eenvormigheid in graven en vanwege de grafvelden met bijzondere historie.

Monumentnummer*: 509013

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 november 1998
Kadaster deel/nr: 82825/128

Complexnummer

Complexnaam

509012

Ned.-Isr. begraafplaats

Woonplaats*

Gemeente*

Provincie*

Diemen

Diemen

Noord-Holland

Straat*

Nr*

Toev.*

Postcode*

Woonplaats*

Situering

Locatie

Ouddiemerlaan

146

1111 HN

Diemen

Kadastrale gemeente*

Sectie*

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

Diemen

A

2626

Diemen

A

2722

Diemen

A

2700

Diemen

A

2623

Diemen

A

1886

Diemen

A

5912

Diemen

A

5913

Rijksmonumentomschrijving**

BEGRAAFPLAATSTERREIN, hoofdonderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen. De begraafplaats werd in opdracht van de Nederlands-Israëlitische gemeente van Amsterdam aangelegd in 1913-1914 naar ontwerp van architect E.M. Rood en ingewijd op 3 mei 1914. Het terrein valt samen met de grenzen van het complex. In 1925 werd de begraafplaats gesplitst in een westelijk en oostelijk deel. Een strook grond namelijk werd door de staat onteigend voor de aanleg van de ringspoorbaan rond Amsterdam. In 1928 kwam het hiertoe geplande spoorwegviaduct gereed. In 1928 werd ook het oostelijk deel als begraafplaats in gebruik genomen. Op de begraafplaats te Diemen werden vanaf 1914 tot 1940 ongeveer 500 mensen per jaar begraven. Het ging om overwegend joden uit de lagere bevolkingsgroepen. De overleden kinderen hebben een eigen veld. In 1942 werd de hoofdingang verplaatst van de Ouddiemerweg naar de noordgrens.

Hoogst uitzonderlijk is de aanwezigheid van een urnenveld met stoffelijke resten van joden die tijdens de Tweede Wereldoorlog in kamp Westerbork zijn overleden en aldaar tegen het gebruik in werden gecremeerd. Na 1945 bleef de begraafplaats in gebruik. In de jaren 1956-1957 werden circa 28.000 graven inclusief omliggende grond

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

(beschouwd als eigendom van de doden) van de begraafplaats Zeeburg (gemeente Amsterdam) overgebracht naar Diemen. Tot op heden vinden er enkele begravingen per jaar plaats.

De toegang lag aanvankelijk aan de Ouddiemerlaan maar bevindt zich thans aan de noordgrens nabij de woning.

Omschrijving

Het begraafplaatsterrein heeft een langgerekte, west-oost gerichte plattegrond, die in het oosten in een punt begint en enigszins gebogen verloopt volgens de oude verkaveling van de Ouddiemerpolder. Het terrein bestaat uit een westelijk en een oostelijk deel, die beide de toegang op het westen hebben. Beide delen zijn omgeven door grenssloten en een bomenrij. Het westelijk deel omvat het grafvelden A met kinderveld. Het oostelijk deel omvat de grafvelden B, C, D, U en Zeeburg

Westelijk deel.

Veld A is ingedeeld door manshoge heggen met tussenpaden. Het hoofdpad loopt langs de zuidelijk terreingrens, waarbij aan het toegangshek een bordje de Kohaniem verzoekt uiterst rechts te houden (de priester bleef zo veel mogelijk op afstand van de graven). De noordwestelijke terreinhoek nabij de berging bevat het kinderveld (rij 1-54). Er staan enkele graven van kinderen overleden tijdens de Tweede Wereldoorlog.

De graven van veld A dateren uit de periode 1914-1927 en staan in evenwijdige en aaneengesloten rijen. De rechtop staande grafstenen zijn uitgevoerd in een hardsteensoort of in een betonmortel met netwapening, bij uitzondering in marmer. Zij zijn min of meer gelijk van vorm en formaat en bevatten in vrijwel alle gevallen alleen tekst, in het Hebreeuws, Nederlands of in beide talen. Enkele grafstenen bevatten een symbolische afbeelding zoals de twee omhoog gespreide handen of de uitschenkende kan. Het veld heeft een afrastering langs de paden. Zeer bijzonder is dat er een twintigtal houten graftekens op de begraafplaats behouden bleef. Deze eenvoudigste vorm van grafaanduiding die in vroeger tijden veelvuldig voor de armere bevolking werd toegepast is elders vrijwel verdwenen. De graftekens zijn houten planken die met hun punt als een spade in de grond zijn gestoken. Ze bevatten een in het hout gesneden tekst in het Hebreeuws (soms) of Nederlands (meestal). De houten graftekens dateren uit de periode 1915-1927. Ook het kinderveld bevat enkele houten graftekens.

(Achter op het terrein is op het grafveld een berkenbos gegroeid, hetgeen niet oorspronkelijk is en tegen het oorspronkelijke gebruik om bomen op een joodse begraafplaats te vermijden.)

Het oostelijk deel: omvat veld B met het metaheerhuis en na een dwarssloot velden C, D, U en Zeeburg en na opnieuw een dwarssloot het restant van veld Zeeburg. Veld B ligt ten noorden van het toegangspad dat recht op het metaheerhuis aanloopt en via een brug met gemetselde borstweringen en ijzeren reling als middenpad de overige velden ontsluit.

Veld B bevat graven met staande stenen opgesteld in 83 evenwijdige rijen. Het vroegste te dateren graf is van 1928. De stenen (een hardsteensoort, bij uitzondering marmer) zijn min of meer gelijk van vorm en formaat en bevatten in vrijwel alle gevallen alleen tekst, in het Hebreeuws, Nederlands of in beide talen. Enkele grafstenen sluiten in vormgeving aan op die van het metaheerhuis. Het veld heeft een afrastering langs de paden. Veld C vormt chronologisch het vervolg op veld B en sluit in opzet en in vormgeving van de grafstenen daarop aan. Het veld heeft een afrastering langs de paden. Veld D betreft de voortzetting van veld C, wordt daarvan gescheiden door een pad

haaks op het middenpad en ligt noordelijk van veld U. Het heeft een afrastering langs het pad. Dit kleine veld heeft ruimte voor nieuwe graven en is tot op heden in gebruik.

Veld U ligt ten noorden van het middenpad achter veld C. Dit kleinste grafveld heeft een afrastering langs de paden. Dicht opeen zijn hier ongeveer 400 urnen van Amsterdamse joden begraven van de totaal 529 joden die tijdens de Tweede Wereldoorlog tussen 1943 en 1945 in het doorgangskamp Westerbork zijn overleden en aldaar zijn gecremeerd. Tijdens en na de oorlog zijn deze naar Diemen overgebracht en bij een grafsteen begraven.

Veld Zeeburg bevat ongeveer 28.000 graven. Het bestaat eigenlijk uit drie velden: het grootste ten zuiden van het middenpad, het kleinste ten noorden ervan achter velden D en U en een veld op het achterterrein, noordelijk van het middenpad voorbij de laatste bomenrij. Een natuurstenen gedenkplaat vermeldt in het Hebreeuws en Nederlands de historie van deze graven: '[Hebreeuwse tekst; volgt in kapitalen:] Hier rusten/ stoffelijke overschotten/ die sedert het jaar 5474 [= 1714]/ waren begraven/ op de begraafplaats Zeeburg/ en vandaar in het jaar 5718 [= 1957/1958]/ naar hier zijn overgebracht/ De overbrenging is geschied/ met toestemming van de opperrabbijn/ der Nederl. Isra%l. Hoofdsynagoge, te Amsterdam, en met inachtneming/ van diens voorschriften/ Moge deze rustplaats verder ongestoord blijven'. Langs het middenpad staan verder op de drie velden enkele kleinere stenen met het opschrift: 'Veld vol graven/ overgebracht/ van de/ begraafplaats/ Zeeburg'. Het maaiveld van deze drie velden, die ook de grond rond de oude graven op Zeeburg hebben meegekregen, ligt hoger dan het overige terrein. De velden zijn met opgangen van enkele treden te bereiken. Op de velden zijn slechts enkele verspreide marmere en hardstenen staande grafstenen aanwezig die dateren uit de 18de en 19de eeuw, soms met de symbolische afbeelding zoals de omgehakte boom. Het zuidelijk veld bevat de grootste groep stenen op het zuidoosten, het noordelijk veld bevat stenen tegen de oostelijke bomenrij, het achterterrein bevat enkele stenen in het noorden.

Waardering

Het begraafplaatsterrein is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als gaaf bewaard en bijzonder voorbeeld van een twintigste-eeuwse joodse begraafplaats waarop zich ook oudere (overgebrachte) graven bevinden.

Het is tevens van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt vanwege de aanleg, vanwege de eenvormigheid in graven en vanwege de grafvelden met bijzondere historie.

Het terrein is van algemeen belang als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

Monumentnummer*: 509014

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 november 1998
Kadaster deel/nr: 82825/116

Complexnummer

Complexnaam

509012

Ned.-Isr. begraafplaats

Woonplaats*

Gemeente*

Provincie*

Diemen

Diemen

Noord-Holland

Straat*

Nr*

Toev.*

Postcode*

Woonplaats*

Situering

Locatie

Ouddiemerlaan

146

1111 HN

Diemen

Kadastrale gemeente*

Sectie*

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

Diemen

A

2722

Rijksmonumentomschrijving**

WONING, onderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen. De woning werd gebouwd door architect E.M. Rood in 1914 in opdracht van de Nederlands-Israëlitische gemeente van Amsterdam. De woning ligt op de noordwestelijke terreinpunt, ten oosten van de ingang en westelijk naast de bergplaats.

Omstreeks 1991 werd de woning gerenoveerd.

N.B. Alle houten T-vensters op de begane grond en de kleine vensters op de verdieping werden vervangen door vensters in kunststof. Het interieur werd voor een deel gewijzigd. De kleine aanbouw op het noordoosten betreft een latere toevoeging. Deze zaken zijn van bescherming uitgesloten.

Omschrijving

De blokvormige, vlakgedekte woning is gebouwd op rechthoekige plattegrond met lage rechthoekige aanbouw en bestaat uit twee bouwlagen. Het bakstenen gebouw is geheel gepleisterd en witgeschilderd en heeft een gepleisterde voetplaat, een gemetselde en geschilderde plint (kruisverband met opgelegde voeg). De flauwgetoogde gevelopeningen zijn alle voorzien van een strek met metselwerk in zicht en van een hardstenen onderdorpel.

De symmetrische voorgevel (Z) bevat een deur met stoeptreden in het midden die geflankeerd wordt door twee vensters aan beide zijden. De verdieping bevat telkens twee smalle ramen per vensteras.

De linkerzijgevel (W) bevat tussen de twee benedenvensters een hardstenen gedenkplaat met de tekst: 'DE

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

BEGRAAFPLAATS IS AANGELEGD/ ONDER BEHEER VAN HET KERKBESTUUR,/ BESTAANDE UIT DE HEEREN/ L.A. WAGENAAR JR - VOORZITTER/ E.E. BENJAMIN/ DR S.J. PHILIPS/ S.M. SOUGET/ S. LOOPUIT, LEDEN/ DR D.M. SLUYS, SECRETARIS// DE WERKZAAMHEDEN ZIJN AANGEVANGEN/ DEN 23 NISAN-30 APRIL 5673./ DE BEGRAAFPLAATS IS IN GEBRUIK GENOMEN/ DEN 9 YAR-5 MEI 5674.' De verdieping bevat twee kleine vensters.

De rechterzijgevel (O) bevat twee benedenvensters.

Tegen de achtergevel (N) staat de lagere massa van een enkele bouwlaag die oorspronkelijk de keuken en toiletten herbergde, voorzien van deur en kleine vensters. De verdieping bevat driemaal twee smalle vensters.

Rondom heeft de woning een geprofileerde daklijst.

Waardering

De woning is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als voorbeeld van een 20ste-eeuwse beheerderswoning op een joodse begraafplaats.

De woning is van algemeen belang als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Dienstwoning(K4)

Monumentnummer*: 509015

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 november 1998
Kadaster deel/nr: 82825/103

Monumentnaam**

Ned.Israëlische begraafplaats

Complexnummer

509012

Complexnaam

Ned.-Isr. begraafplaats

Woonplaats*

Diemen

Gemeente*

Diemen

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Ouddiemerlaan

Nr*

146

Toev.*

Postcode*

1111 HN

Woonplaats*

Diemen

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Diemen

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

2722

Rijksmonumentomschrijving**

BERGING, restant van het oorspronkelijke bidlokaal annex berging, onderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen. De berging werd tegelijk met de woning gebouwd door architect E.M. Rood in 1914 in opdracht van de Nederlands-Israëlitische gemeente van Amsterdam. De berging ligt tegen de noordwestelijke terreingrens, ten oosten van de woning. De bouwtekening waarop in 1913 de bouwvergunning werd afgegeven toont het volledige gebouw van bidlokaal en berging: tegen de huidige oostgevel stond een rechthoekige massa van twee bouwlagen voorzien van vensters en dubbele deuren. Het is niet bekend wanneer dat deel werd verwijderd is, maar het is mogelijk gebeurd na de ingebruikname van het nieuwe metaheerhuis in 1931.

Omschrijving

De blokvormige, vlakgedekte berging is gebouwd op rechthoekige plattegrond en bestaat uit een enkele bouwlaag. Het bakstenen gebouw is geheel gepleisterd en witgeschilderd en heeft een gepleisterde voetplaat, een gemetselde en geschilderde plint (kruisverband met opgelegde voeg). De flauwgetoogde gevelopeningen zijn alle voorzien van een strek met metselwerk in zicht en van een hardstenen onderdorpel.

De zuid- en noordgevel bevatten elk twee houten vensters, de twee vensters in de westgevel zijn dichtgezet. Een deur bevindt zich op het noordwesten en in de oostgevel. Tegen deze vlakke oostgevel stond het gesloopte

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gebouwdeel. Op de zuidwesthoek is in de plint een peilsteen ingemetseld met de aanduiding: '0,80 M.+A.P.' Rondom heeft de berging een smalle geprofileerde daklijst.

Waardering

De berging is van algemeen belang als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Opslaggebouw

Monumentnummer*: 509016

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 november 1998
Kadaster deel/nr: 82825/92

Complexnummer

Complexnaam

509012

Ned.-Isr. begraafplaats

Woonplaats*

Gemeente*

Provincie*

Diemen

Diemen

Noord-Holland

Straat*

Nr*

Toev.*

Postcode*

Woonplaats*

Situering

Locatie

Ouddiemerlaan

146

1111 HN

Diemen

Kadastrale gemeente*

Sectie*

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

Diemen

A

1886

Rijksmonumentomschrijving**

METAHEERHUIS of lijkenhuis, onderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen, gebouwd in 1931 naar ontwerp van de joodse architect Harry Elte Phzn. (1880-1944) uit Amsterdam. Naast enkele synagoges en joodse ziekenhuizen ontwierp Elte in 1933 ook het ontvangstgebouw en het metaheerhuis op de Joodse begraafplaats aan de Googweg 6 te Muiderberg, die in vormgeving aansluiten op het voorbeeld te Diemen.

Het Metaheerhuis bevindt zich op het achtergedeelte van veld B, aan de grenssloot met brug naar veld C.

De deuren en daklijst van het gebouw zijn vernieuwd en gewijzigd. De overstekende rondgaande lijst vlak onder de dakrand is verwijderd. De in het ontwerp aangegeven lage muren aan weerszijden van het bordes voor de ingang zijn verwijderd of nooit uitgevoerd. Het oorspronkelijke glas in lood uit de noordwestgevel is vervangen door geel kathedraalglas.

Omschrijving

Het expressionistisch vormgegeven metaheerhuis is opgetrokken in baksteen op een betonnen voetplaat en lichte fundering. Het gebouw bestaat uit drie tegen elkaar geplaatste rechthoekige massa's: de ontvangruimte en twee lagere en kleine aanbouwen met de ruimte voor de Kohaniem (de priesters) en een berging.

De voorgevel (ZW) bevat een naar voren komend lager portaalgedeelte met een decoratieve omlijsting van drie baksteenbanden, waarbij gebruik is gemaakt van de afwerkingszijde van de steen die gewoonlijk niet in zicht blijft. De toegang met dubbele deur is geflankeerd door gemetselde bloembakken. De terugliggende strook van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hoofdmasse bevat onder de daklijst vier vierkante vensters.

De linker zijgevel (NW) bevat in de as drie verticale vensterstroken over de volledige hoogte boven de met tandlijst afgezette sokkel. Hardstenen blokken vormen de onderdorpel.

Tegen de rechter zijgevel (ZO) bevinden zich de twee lagere massa's. Boven in de gevel van de ontvangruimte bevinden zich vier verticale vensterstroken bezet met gekleurd glas in lood (kleine rechthoeken in overwegend geel en wit, verder in blauw en rood) en met een hardstenen blok als onderdorpel.

De ruimte voor de Kohaniem heeft een eigen deur op het zuidwesten; de zuidoostgevel ervan bevat een venster van drie smalle glasstroken. De Kohaniem mogen volgens het joodse gebruik niet in aanraking komen met de doden. Zij wonen daarom het ritueel in het metaheerhuis bij vanuit deze aparte ruimte, die met de hoofdruimte is verbonden door middel van een houten tralieraam recht tegenover het podium. Deze ruimte is op de vloer betegeld als de hoofdruimte en heeft een witte tegellambrisering.

De berging is toegankelijk via een deur op het zuidwesten en bevat een grote dubbele deur op het noordoosten. Dit gedeelte is gedekt met hardstenen zerken.

De achtergevel (NO) is overeenkomstig de voorgevel met uitzondering van de decoratieve deuromlijsting.

Het interieur van de ontvangruimte. De vloer van de ontvangruimte is belegd met tegels: een grijs veld met een wit-zwart randmotief. De wanden hebben een lambris van zwart natuursteen met vaste banken voorzien van houten zitting in de hoeken en zijn voor het overige wit gepleisterd. De deuromlijstingen van de tegenover elkaar liggende gelijke deuren herhalen het bandmotief van het exterieur. Het raam in de noordwestgevel werd in 1991 verwijderd maar het herdenkingsplaatje is nog aanwezig: 'AAN DE NED. ISR. HOOFDSYNAGOGE TE AMSTERDAM/ BIJ DE INGEBRUIKNEMING VAN HAAR NIEUWE BEGRAAFPLAATS TE DIEMEN/ AANGEBODEN DOOR DE NIEUWE ISRAELIETISCHE BEGRAFENIS VEREENIGING.' Rechts naast het raam is een grote zwart natuurstenen tekstplaqueette aangebracht met een Hebreeuwse tekst en ernaast een toelichting: 'Ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan/ der Ned. Isr. Hoofdsynagoge te Amsterdam/ op het Nieuwjaarsfeest 5696 - 28 september 1935 is haar/ deze gedenkplaat ten geschenke gegeven door haar lid Anton Klinkhamer.' Onder het hoge venster bevindt zich tegen de noordwestelijke wand een houten podium met spreekgestoelte. Dit is tegenover het houten tralieraam voor de Kohaniem.

Waardering

Het metaheerhuis is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als gaaf bewaard voorbeeld van een lijkenhuis voor joods gebruik uit de eerste helft van de 20ste eeuw.

Het metaheerhuis is tevens van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt vanwege de vormgeving als voorbeeld van baksteenexpressionisme uit het interbellum en als voorbeeld van het oeuvre van de joodse architect Harry Elte.

Het metaheerhuis is van algemeen belang als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het complex van de Nederlands-Israëlitische Begraafplaats te Diemen.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Begraafplaats en -onderdelen

Baarhuisje